

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 89 1 П 000230 09 Рев
Бања Лука, 30.03.2011. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Дарка Осмића, као чланова вијећа у правној ствари тужитеља Мирјане Говедарица, млдб. Исидоре Говедарица и млдб. Николе Говедарица, које заступа мајка-законска заступница Мирјана Говедарица, а сви тужитељи заступани по пуномоћнику Драгиши Јокићу адвокату из Сарајева, Трг Илиџанске бригаде бб., Источно Сарајево, против тужене Републике Српске, Министарство правде коју заступа Правобранилаштво Републике Српске сједиште замјеника у Сокоцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 1 П 000230 09 Гж од 25.02.2009. године, на сједници одржаној 30.03.2011. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Сокоцу Одјељење у Источном Сарајеву број 89 1 П 000230 08 П од 14.10.2008. године тужена је обавезана да тужитељима исплати накнаду нематеријалне штете у износу од 25.000,00 КМ са законском затезном каматом од 01.03.2008. године до исплате, за душевне болове које је њихов предник, пок. Борис Говедарица (супруг тужитељице Мирјане Говедарица а отац млдб. тужитеља Исидоре и Николе Говедарица) претрпио због повреде части, угледа и слободе усљед неосноване оптужбе за кривично дјело - тешко убиство из члана 149. став 1. тачка 5. у вези са чланом 23. КЗ РС и да им накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.722,00 КМ, а одбијени су са дијелом тужбеног захтјева преко досуђеног износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 1 П 000230 09 Гж од 25.02.2009. године поводом жалби тужитеља и тужене а по службеној дужности првостепена пресуда је преиначена тако што је одбијен тужбени захтјев тужитеља за накнаду нематеријалне штете у износу од 35.000,00 КМ са припадајућом каматом, као и захтјев за накнаду трошкова поступка.

Тужитељи ревизијом побијају другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлажу да се побијана пресуда преиначи тако да се њихова жалба усвоји првостепена пресуда преиначи у одбијајућем дијелу и тужбени захтјев у цјелини усвоји или да се пресуда преиначи тако да се жалбе тужитеља и тужене одбију и првостепена пресуда потврди или да се та пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет спора је захтјев тужитеља да им тужена исплати накнаду нематеријалне штете због душевних болова које је њихов предник (супруг и отац) претрпио због повреде части, угледа и слободе.

Полазећи од утврђења да је предник тужитеља неосновано лишен слободе и да је у притвору (који је одрђен рјешењем Окружног суда у Источном Сарајеву од 02.09.2004. године а укинут рјешењем Окружног суда у Бијељини број К-34/05 од 20.10.2005 године) провео, у периоду од 02.09.2004. године до 20.10.2005. године - 413 дана и да је правоснажном пресудом Окружног суда у Бијељини број К-34/05 од 20.10.2005. године, ослобођен оптужбе да је дана 02.07.2004. године умишљајно лишио живота два лица, чиме би починио кривично дјело - тешко убиство из члана 149. став 1. тачка 5. у вези са чланом 23. КЗ РС првостепени суд је закључио, да је за предметну штету одговорна тужена, за рад њених органа (члан 172. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) и да се њена одговорност заснива на принципима објективне одговорности. Зато је примјеном наведене одредбе, цијенећи околности конкретног случаја и елементе за утврђивање накнаде овог вида штете прописане чланом 200. истог закона тужитељима досудио накнаду нематеријалне штете у износу од 25.000,00 КМ са припадајућом каматом.

Другостепени суд је прихватајући чињенична утврђења првостепеног суда закључио да није могуће преношење права на накнаду нематеријалне штете са погинулог предника тужитеља на његове насљеднике (тужитеље) јер накнада предметне штете није одређена писменим споразумом ни правоснажном одлуком. Из ових разлога, позивом на члан 204. став 1. ЗОО првостепену пресуду је преиначио тако што је одбио тужбени захтјев тужитеља.

Одлука другостепеног суда је правилна.

Чланом 204. став 1. ЗОО је прописано да потраживање накнаде нематеријалне штете прелази на насљеднике само ако је признато правоснажном одлуком или писменим споразумом.

Предник тужитеља пок. Борис Говедарица је погинуо 24.08.2007. године. Парнични поступак у овој правној ствари покренут је тужбом његових насљедника (супруге и дјеце) дана 12.03.2008. године а предмет спора је накнада штете за душевне болове због повреде части угледа и слободе, коју је предник тужитеља претрпио због неоснованог лишења слободе, у трајању од 413 дана.

Накнада нематеријалне штете коју тужитељи траже у овој парници, коју прописује одредба члана 200. ЗОО представља сатистфакцију за душевне болове

које је претрпио правни предник тужитеља и њена сврха је да ублажи негативни утуцај повреде угледа, части и слободе на душевно стање оштећеног, проузроковано неоснованим лишењем слободе. Произлази, да је то строго лично право које не прелази на наслѣднике и гаси се смрћу оштећеног и само изузетно, ако је ова накнада штете била призната оштећеном правоснажном одлуком или писменим споразумом прије његове смрти, може се преносити на његове наслѣднике.

У конкретном случају преднику тужитеља није (правоснажном одлуком ни писменим споразумом) призната накнада штете због повреде части, угледа и слободе (члан 204. став 1. ЗОО), па је правилан закључак другостепеног суда да након његове смрти нема мјеста досуђивању ове накнаде коју је он за живота претрпио.

Одредбом члана 425. став 1а) Закона о кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 50/03 до 92/09, даље: ЗКП) прописано је да право на накнаду штете (између осталог) има и лице према коме је због неоснованог лишења слободе, отпужба одбијена. Будући да овом а ни другим одредбама тог закона нису посебно регулисани врста штете и начин утврђивања њене висине, сагласно одредби члана 23. ЗОО, на та питања се примијењују одредбе овог закона.

Према одредби члана 200 ЗОО, како је већ речено, право предника тужитеља на нанаву нематеријалне штете и из њега произлазеће потраживање, има лични карактер, због чега је непреносиво и ненаслѣдиво.

Предмет наслеђивања су ствари и права која припадају оставиоцу (члан 2. раније важећег Закона о наслеђивању „Службени лист СР БиХ“ број 7/80). По одредби члана 2. став 1. и 2. сада важећег Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Српске“ број 1/09), заоставштину оставиоца чине сва, наслеђивању пододна права која су оставиоцу припадала до тренутка смрти. Како предметно потраживање има лични карактер а није признато правоснажном одлуком ни писменим споразумом оно је непреносиво и ненаслѣдиво, па тврдње ревизије тужитеља да им ово право припада по Закону о наслеђивању, нису основане. При том се у ревизије погрешно изједначава ступање наслѣдника у парницу након смрти оставиоца, као процесно правној претпоставци за вођење парнице, са могућношћу наслеђивања и преношења предметног потраживања, као материјално правној претпоставци за успјех наслѣдника у овој врсти спора, када за то нису испуњене претпоставке из наведеног члана 204. ЗОО.

Наводи којим тужитељи тврде да им припада право на накнаду предметне штете према одредбама ЗКП (члан 426. став 2., 428. и 430. ЗКП), нису основани. Члан 426. овог закона прописује застарјелост потраживања накнаде штете, што није од значаја за правилност побијане пресуде јер тужитељи нису одбијени са тужбеним захтјевом због застарјелости предметног потраживања. Одредба члана 428. наведеног закона говори о материјалној штети, која није предмет спора у овој парници, а члан 430. став 2. истог закона, прописује право брачног друга, дјеце., да после смрти осуђеног лица поднесе захтјев за објављивање, у средствима јавног информисања, саопштења о одлуци из које

произлази неоснованост лишења слободe, што такође није предмет спора у конкретном случају.

Тврдња ревизије да се због подношења захтјева Министарству правде, који је предник тужитеља поднио 20.01.2007. године, о коме није одлучено, ради о “фактички постојећем доспјелом новчаном износу, гдје је спорна само висина”, није основана. Потраживање предника тужитеља није доспјело јер Министарство правде није усвојило његов захтјев. Захтјев за накнаду штете је технички акт оштећеног и ако Министарство правде не усвоји захтјев или не донесе одлуку у року од три мјесеца од дана подношења захтјева, оштећени може код надлежног суда поднијети тужбу за накнаду штете (члан 427. став 1. ЗКП). Дакле, тај једнострани акт правног предника тужитеља нема карактер правоснажне пресуде или писменог споразума које има у виду одредба члана 204. став 1. ЗОО.

Тужитељи ревизијом побијају другостепену пресуду и због повреда одредаба парничног поступка али не наводе конкретне повреде нити из садржаја ревизије произлази на које повреде одредаба парничног поступка се указује.

Остали наводи ревизије тужитеља нису од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде.

Према изложеном побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности (члан 241. Закона о парничном поступку „Службени гласник Републике Српске“ број 58/03 до 49/09). Зато је ревизија тужитеља одбијена као неоснована (члан 248. истог Закона).

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић